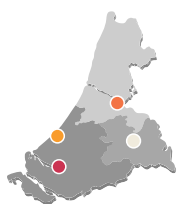

Casus 4: Lerarentekort

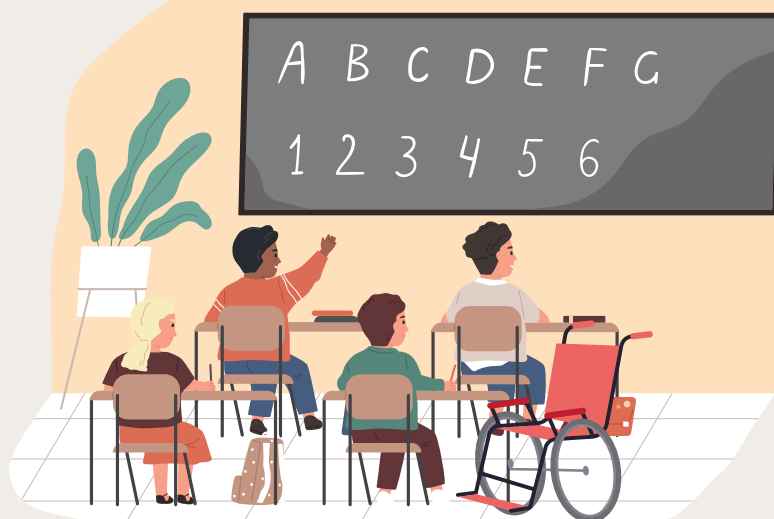

"Waar speelt het probleem zich af?"

1 x 10	4 x 10
2 x 10	5 x 10
3 x 10	6 x 10

- **Sectoren:** De lerarentekorten en de problemen naar aanleiding van deze tekorten, zijn het grootste in het primair onderwijs. Daarnaast hebben ook het voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en het speciaal onderwijs veel last van de tekorten.
- **Regio's:** Overal in Nederland zijn de lerarentekorten voelbaar, maar vooral scholen in steden en de Randstad hebben grote moeite om voldoende goede leraren voor de klas te krijgen en te behouden.
 - Binnen de steden hebben vooral scholen met een zwaarder schoolgewicht vaker te kampen met lerarentekorten. De schoolweging heeft betrekking op de kenmerken van de leerlingenpopulatie van een school. Hoe hoger de schoolweging is, hoe complexer de leerlingpopulatie en hoe groter de risico's op achterstand zijn. De schoolweging wordt bepaald op basis van indicatoren waaronder het opleidingsniveau van ouders, het land van herkomst van ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders van de leerlingen op de school.
- **Specifieke vakken:** In het voortgezet onderwijs concentreert het lerarentekort zich op sommige plekken rondom bepaalde vakken. Dit betreft bijvoorbeeld vakken zoals Scheikunde, Natuurkunde, Klassieke Talen en Frans. De behoefte aan leraren voor deze zogenoemde tekortvakken is zeer dringend.
- **Specifieke groepen:** Het aantrekken en behouden van divers talent is een struikelblok. Dit heeft vooral betrekking op mannen, culturele diversiteit en mensen met een mbo-vooropleiding. Daardoor blijven belangrijke bronnen van talent nog veelal onbenut, die essentieel zijn in de context van de aanpak van het lerarentekort.

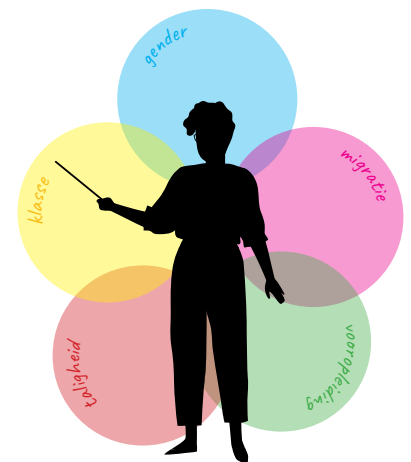
3

“Welke vormen van institutionele uitsluiting kunnen, in de context van dit probleem, eventueel gelijktijdig een rol spelen?”

In de context van het lerarentekort spelen verschillende uitdagingen tegelijkertijd een rol. Uit onderzoek weten we dat de lerarentekorten verschillende oorzaken kennen:

1. De maatregelen die zijn ontwikkeld om instroom en behoud te bevorderen van mannelijke studenten en studenten met een niet-westerse migratieachtergrond, hebben te weinig succes geboekt. Dit betreft vooral maatregelen die zijn gericht op het verbeteren van de status van het beroep van leerkracht. Het beroep van leerkracht heeft een hardnekkig negatief imago, wat deels ook is veroorzaakt door mediarepresentatie.
2. De verplichte instaptoetsen en reken- en taaltoetsen gedurende de pabo-opleiding hebben een afschrikwekkend effect. Dit werkt zelfselectie in de hand voor specifieke groepen, bijvoorbeeld voor studenten met een mbo-vooropleiding en studenten met een niet-westerse achtergrond.
3. Er is een grote oververtegenwoordiging van witte vrouwen, vooral in het primair onderwijs. Dit heeft als effect gehad: verminderde status van het beroep, een gebrek aan rolmodellen en vermindering van het thuisgevoel in het onderwijs voor mannen en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.
4. De problematiek omtrent het lerarentekort is urgenter bij scholen met een zwaarder schoolgewicht. Met name witte docenten willen minder vaak werken bij scholen met een zwaarder schoolgewicht, in vergelijking met docenten met een niet-westerse migratieachtergrond. Het Centraal Bureau berekent de schoolweging van een school op basis van:
 - opleidingsniveau van ouders;
 - het gemiddelde opleidingsniveau van alle moeders op school;
 - het land van herkomst van ouders;
 - de verblijfsduur van de moeder in Nederland; en
 - of ouders in de schuldsanering zitten.

Vormen van institutionele uitsluiting die daarom mogelijk gelijktijdig een rol kunnen spelen in de context van dit probleem, zijn seksisme, racisme, klassisme en discriminatie op basis van vooropleiding of taligheid.

Infographic 4: Lerarentekort

In dit voorbeeld is een uitwerking opgenomen over hoe je vanuit een intersectionele lens kunt kijken naar het oplossen van vraagstukken t.a.v. Lerarentekort. Belangrijk is dat dit door ECHO is ontwikkeld op basis van artikelen, wetenschappelijk onderzoek, beleidsonderzoek en/of -rapportages. Dit laat zien wat de meerwaarde zou kunnen zijn van een intersectionele blik in beleidsontwikkeling en -uitvoering.

Probleem constatering

- De status van het lerarenberoep is afgenomen met een lerarentekort als gevolg.
- Het lerarentekort is groter bij scholen met een zwaarder schoolgewicht.

Aangedragen oplossing

- O.a. maatwerk aanbieden, onderwijs herindelen, digitale middelen inzetten, vakleerkrachten inzetten en zij-instroom trajecten aanbieden
- Verhoging salarissen, het gelijktrekken van PO/VO salarissen.
- Arbeidsmarkttoelage voor scholen met een zwaarder schoolgewicht.
- Regionale en stedelijke samenwerking faciliteren.

(Zie www.aanpaklerarentekort.nl)

Monitoring en evaluatie

Voorbeelden van aanbevelingen o.b.v. deze analyse

- Maak ruimte voor onderwijsvernieuwing mogelijk waarin eigenaarschap en professionalisering meer plek krijgt.
- Ontwikkel een campagne met en voor leraren uit aandachtsgroepen.
- Creëer meer aandacht voor, werk aan kennis over en het ontwikkelen van interventies om diversiteit en inclusie te bevorderen en discriminatie tegen te gaan in het onderwijs en (in aanloop naar) de lerarenopleidingen.

Onderzoek naar problematiek

- Beeldvorming is hardnekkig, de status van het lerarenberoep is niet genoeg verbeterd.
- Eigenaarschap en professionalisering voor leraren wordt onvoldoende gestimuleerd.
- Het gebrek aan rolmodellen en thuisgevoel draagt bij aan lagere instroom en behoud van mannen en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.
- Witte leraren hebben meer de voorkeur voor het werken bij scholen met een lager schoolgewicht, dan leraren met een niet-westerse migratieachtergrond.

Zichtbaar geworden aannames

- Er zijn aannames gedaan over wat er nodig is om de status van het lerarenberoep te verbeteren. De verminderde status heeft met verschillende factoren te maken, waaronder loon, salaris en arbeidsvoorwaarden – maar dat is niet het enige.
- De lerarenopleiding en het lerarenberoep wordt door verschillende groepen verschillend beleefd.

